

TÜRKİYE SENOZOYİK VOLKANİTLERİ KİTABI VE HARİTASI BASILDI

Ahmet TÜRKECAN*

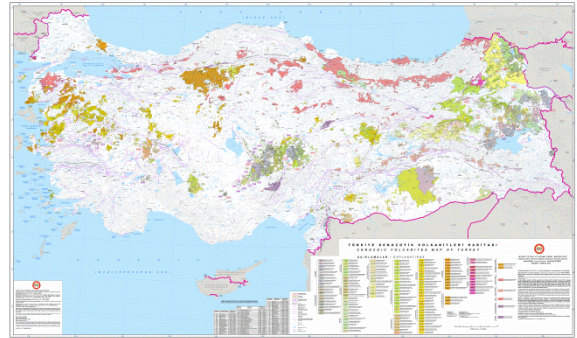

Ülkemiz, yaşadığı jeolojik dönemler boyunca çok yoğun volkanik faaliyetlerin etkisi altında kalmış ve tarihsel zamanlara kadar, çeşitli evrelerde volkanik püskürmelere sahne olmuştur. Günümüzden 66 milyon yıl öncesine kadar uzanan Senozoyik boyunca yaşanan volkanik faaliyetler sonucu Türkiye'nin yaklaşık % 16'sı volkanik ürünlerle örtülmüştür. Çeşitli jeolojik zamanlarda ortaya çıkardığı ürünlerle, maden, enerji ve turizm sektörlerinde ülkemize ekonomik olarak büyük katkıları olan volkanik faaliyetlerle, onlardan kaynaklanabilecek tehlikelerin tanınması, hem onlardan yararlanmak, hem de tehlikelerinden korunabilmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bunun yanında tarihsel çağlarda oluşan volkanik aktivitelere ilişkin ürünler, Göllüdağ, Hasandağ, Kula ve benzerlerinde görüldüğü gibi, yerbilimcilerin yanı sıra tarihçi, arkeolog, antropolog gibi, değişik meslek gruplarının çalışanları için de önemli kaynak alanları oluşturmaktadır.

Genel Müdürlüğümüz kuruluşundan bu yana yaptığı bilimsel ve teknik çalışmalarla ülkemizin kalkınmasında çok önemli rol üstlenmiş, yayımladığı pek çok eser de araştırmacıların en önemli başvuru kaynağı olmuştur. Ülkemizdeki

volkanik alanları ve kayaçları genel anlamı ile tanıtmak ve bu konuda yapılan yayınları kaynakça bölümünde toplayarak araştırmacılara volkanolojik bir kaynakça sunmak amacı ile Türkiye Senozoyik Volkanitleri Haritası ve kitabı hazırlanarak basılmıştır.

“Türkiye'nin Senozoyik Volkanitleri” isimli bu çalışma, Paleosen'den günümüze kadar faaliyet gösteren Senozoyik yaşlı volkanizma ürünlerinin ülkemiz içindeki dağılımlarını, yaşlarını morfolojik ve yapısal karakterlerini, petrografik ve kısmen petrokimyasal-petrolojik özelliklerini, tanıtan bir eserdir. Eser, Senozoyik volkanizmasıyla ilgili yeterli çalışmaların olduğu ve olmadığı yöre/bölgeleri de ayırt etmekte, bundan sonra yapılacak çalışmalar konusunda da bazı önemli ipuçları vermektedir. Yayımlandığı tarihe kadar ülkemizde yapılan çalışmaları bir araya toplaması nedeniyle de araştırmacılar

için önemli bir başvuru kaynağı olacağı kuşkusuzdur.

Eser ekinde yer alan haritada volkanitlerin gerek stratigrafik, gerek radyometrik yöntemlerle saptanmış yaşları ile volkanizmayı oluşturan magma türü ve magma serilerine göre ayrımları yapılmıştır.

Metin bölümü ise tamamen volkanitleri tanımlayıcı ve tanıtıcı olup, yorumsal bilgi içermektedir. On bir bölümden oluşmakta olup, her bölüm kendi içinde detaylı bir kaynakça ile sonlanmaktadır.

Türkiye Senozoyik Volkanitleri haritası öncelikle zaman, sonra mekan konuları dikkate alınarak hazırlanmıştır.

* Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Jeoloji Etütleri Dairesi Başkanlığı, Ankara.

- ✓ Hazırlanan yayında 2013 yılı sonuna kadar ülkemizde yapılmış volkanizmayla ilişkili tüm yayınlar dikkate alınmıştır.
- ✓ Çalışmada günümüze değin yapılan çalışmaların derlenmesinin yanı sıra imkân ve olanaklara bağlı olarak arazi ve laboratuvar çalışmaları da gerçekleştirilmiştir.
- ✓ Metin içinde yinelemelerden kurtulmak ve kolay anlatım sağlayabilmek için Türkiye'nin coğrafi bölge sınırları dikkate alınmış ve volkanik kayalar bu sınırlar içinde tanıtılmıştır. Kitap ekinde ise 1/1.250.000 ölçekli haritanın yanı sıra 1/500.000 ölçekli karelaja göre hazırlanmış, haritadaki tüm jeolojik bilgilere ilaveten radyometrik yaşların işlendiği 18 adet A3 boyutunda harita verilmiştir.
- ✓ Haritanın hazırlanmasında 1/500.000 ölçekli Türkiye Jeoloji Haritasından yararlanılmış, günün bilgi birikimi doğrultusunda olabildiğince revize edilmiştir.
- ✓ Haritada volkanitlerin gerek stratigrafik gerek radyometrik yöntemlerle saptanmış yaşları, volkanizmayı oluşturan magma türü ve magma serilerine göre ayırımları yapılmış, 147 birim ayırtlanmıştır.
- ✓ Yine harita üzerinde ülkemizde bilinen önemli maar, kaldera, stratovulkan gibi volkanik yapıların yerleri işaretlenmiş ve koordinatları verilmiştir.
- ✓ Eserin Sonuç bölümünde eldeki veriler doğrultusunda Türkiye'nin Senozoyik yaşlı volkanitlerinin dağılımı ve niteliklerine ilişkin değerlendirmeler yer almaktadır.